

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 17. juli 2009
Kontor: EU-kontoret
Sagsnr.: 2008-611-0062
Dok.: TKL41067

Orienteringsnotat om de større, væsentlige EU-sager på Justitsministeriets område, der må forventes at komme op under det svenske formandskab (2. halvår 2009)

Ved årsskiftet udløber Haag-programmet, som i de seneste 5 år har dannet grundlag for arbejdet inden for retlige og indre anliggender. Det svenske formandskab vil arbejde meget intensivt med at forberede et nyt femårigt program ("Stockholm-programmet"), der er en af de største prioriteter under det svenske formandskab.

Det nye flerårige program vil fastlægge prioriteterne på området for retlige og indre anliggender fra 2010-2015. Det forventes, at Stockholm-programmet bl.a. vil prioritere beskyttelse af svage individer, styrkelse af processuelle rettigheder i straffesager samt styrke evalueringen og implementeringen af allerede vedtagne retsakter på det civil- og strafferetlige område.

Kommissionen har den 10. juni 2009 offentliggjort to meddelelser om henholdsvis evaluering af Haag-programmet og om udarbejdelse af et nyt femårigt program, som vil danne grundlag for udarbejdelse af Stockholm-programmet.

Programmet vil skulle forelægges for bl.a. Rådet for retlige og indre anliggender og for Det Europæiske Råd med henblik på vedtagelse i december 2009.

Der afholdes formelle rådsmøder i Rådet for retlige og indre anliggender den 21. – 22. september 2009 (Bruxelles), den 23. oktober 2009 (Luxembourg) og den 30. november – 1. december 2009 (Bruxelles). Herudover afholdes der et uformelt justits- og indenrigsministermøde i Stockholm, den 15. – 17. juli 2009.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Politisamarbejde

Det svenske formandskab har fremsat forslag til en samlet EU-strategi for udveksling af oplysninger inden for politisamarbejdet med henblik på at undgå overlap og fragmenterede initiativer på området. Forslaget, der forventes vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 30. november – 1. december 2009, tager bl.a. sigte på at fastlægge kriterier, som skal sikre en bedre balance mellem sikkerhed, personers fri bevægelighed og beskyttelsen af individets frihedsrettigheder. Strategien forventes at blive ledsaget af en handlingsplan, der skal fastsætte mere konkrete mål på området.

Herudover vil man fra svensk side fortsætte bestræbelserne på at få gennemført allerede vedtagne retsakter på området, herunder Prüm-afgørelsen og det såkaldte svenske initiativ om udveksling af oplysninger mellem retshåndhævende myndigheder.

Arbejdet med at indgå en aftale med Island og Norge om deltagelse i Prümsamarbejdet vil fortsætte under svensk formandskab, og det er forventningen, at der i det kommende halvår vil blive undertegnet en endelig aftale med de to lande.

Forberedelsen af vedtagelse af de retsakter, som skal være vedtaget inden rådsafgørelse om oprettelse af Den Europæiske Politienhed (Europol) træder i kraft den 1. januar 2010, vil fortsætte under det svenske formandskab. Det drejer sig bl.a. om bestemmelser om forbindelsesoffice-erne, om analyseregistrene, om Europolis forbindelser og om fortrolighed og finansforordningen.

En rammeafgørelse om akkreditering af retsmedicinske og kriminaltekniske aktiviteter (fingeraftryk og DNA) vil desuden blive forhandlet under svensk formandskab.

Kommissionen forventes at fremsætte et forslag til rådsafgørelse om adgang for politi og retshåndhævende myndigheder samt Europol til Eurodac med det formål at bekæmpe terrorisme og anden alvorlig kriminalitet. Forslaget forventes forhandlet under det svenske formandskab.

Schengen

Under det tjekkiske formandskab blev en række muligheder til sikring af den nødvendige fremdrift i SIS II-projektet drøftet, hvilket førte til en beslutning om at fortsætte udviklingen af SIS II. Muligheden for i stedet at udvikle et mindre avanceret system blev dog fastholdt, hvis nogle nærmere bestemte tekniske milepæle for SIS II-projektet ikke nås. Det mindre avancerede system vil i givet fald skulle rumme flest mulige af funktionerne i SIS II og indrettes således, at omkostningerne ved at opgive SIS II begrænses mest muligt.

Overgangen til SIS II forventes nu først at kunne ske i slutningen af 2011. På grund af den ændrede tidsplan for SIS II-projektet vil Kommissionen fremsætte forslag til ændring af retsakterne om overgang fra SIS 1+ til SIS II.

Det forventes, at det svenske formandskab vil fortsætte arbejdet med Schengen-evalueringer af Bulgarien og Rumænien med henblik på disse landes optagelse i Schengen-samarbejdet.

Herudover vil evalueringer af Belgien, Frankrig, Luxembourg, Nederlandene og Tyskland fortsætte under det svenske formandskab. En evaluering af Liechtenstein vil muligvis også blive påbegyndt.

Under det tjekkiske formandskab har Kommissionen fremlagt et forslag til en ny mekanisme for overvågning af medlemsstaternes overholdelse af Schengen-reglerne. Forslaget indebærer som det væsentligste nye, at ansvaret for evalueringen af de eksisterende Schengen-lande overgår til Kommissionen, mens ansvaret for evalueringen af lande, der ønsker at tiltræde Schengen-samarbejdet forbliver hos Rådet. Drøftelserne af forslaget vil fortsætte under det svenske formandskab.

Et forslag fra Kommissionen om oprettelse af et agentur med ansvaret for driften af SIS II, VIS og Eurodac (og mulige andre systemer) vil desuden blive forhandlet under det svenske formandskab.

Organiseret kriminalitet og sager af horisontal karakter i øvrigt

Forhandlingerne om en rammeafgørelse om anvendelse af passagerlister (PNR-oplysninger) forventes videreført under det svenske formandskab.

Forslaget har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om forpligtelser for lufttransportvirksomheder til at stille visse PNR-oplysninger til rådighed med henblik på forebyggelse og retsforfølgelse af terrorhandlinger og organiseret kriminalitet. Danmark er overordnet positiv over for etablering af fælles EU-regler på området. Forslaget forventes ikke at være en svensk prioritet, men man vil fra dansk side arbejde for fremdrift i forhandlingerne.

Terrorbekæmpelse

Det forventes, at det svenske formandskab (som de tidligere formandskaber) vil have fokus på bekæmpelse af terrorisme. Formandskabet vil fortsætte arbejdet med gennemførelsen af EU's terrorbekæmpelsesstrategi og handlingsplan samt EU's strategi og handlingsplan mod radikaliserings og rekruttering til terrorisme. Man vil i den forbindelse navnlig arbejde videre med rekrutterings- og radikaliserings-tendenser på Vestbalkan og med arbejdet vedrørende terroristers anvendelse af internettet på baggrund af det såkaldte "Check the Web"-projekt.

Der er endvidere en prioritet for det svenske formandskab at revidere EU's handlingsplan for terrorbekæmpelsen. Der vil i den forbindelse blive lagt op til større offentlig indsigt i de relevante processer og dokumenter, ligesom formandskabet muligvis vil ajourføre EU-mediestrategien på området.

Det forventes, at EU's anti-terrorkoordinatør under det svenske formandskab vil fremlægge sin halvårslige rapport om gennemførelsen af EU's terrorbekæmpelsesstrategi og handlingsplan for Rådet.

Narkotika

Formandskabet agter at fortsætte implementeringen af den nye handlingsplan (2009-2012) for gennemførelse af EU's narkotikastrategi for 2005-2012.

Smugling af narkotika fra Vestafrika til Europa vil have prioritet under det svenske formandskab, der vil følge op på de rådskonklusioner, som blev vedtaget under fransk formandskab. Medlemsstaternes bilaterale og regionale initiativer i området skal koordineres med hjælp fra bl.a. Euro-pol, Eurojust og Interpol, og formandskabet lægger op til vedtagelse af en statusrapport om dette spørgsmål.

Strafferetligt samarbejde og gensidig anerkendelse

Retsakter vedrørende det politimæssige og strafferetlige samarbejde i EU, som ikke er vedtaget og offentliggjort i EU-tidende på tidspunktet for Lissabon-traktatens ikrafttræden, vil bortfalde. Sådanne forslag vil i givet fald skulle genfremsættes og behandles efter den nye ordning i henhold til Lissabon-traktaten. De foregående formandskaber har derfor fokuseret på at nå til enighed om udestående retsakter, og der er på nuværende tidspunkt færdiggjort en lang række retsakter til udbygning af princippet om gensidig anerkendelse.

Det svenske formandskab har sammen med 16 andre lande, herunder Danmark, fremlagt et forslag til rammeafgørelse om overførelse af retsforfølgning i straffesager. Formålet med rammeafgørelsen er at fastsætte fælles regler for, hvornår retsforfølgningen i en straffesag, der er påbegyndt i en medlemsstat, kan overføres til en anden medlemsstat.

Formandskabet vil desuden videreføre forhandlingerne om en aftale om gensidig retshjælp mellem EU og Japan.

Herudover vil henholdsvis rammeafgørelsen om varetægtssurrogater (kontrolordre) og rammeafgørelsen om jurisdiktion så vidt muligt blive endeligt vedtaget under svensk formandskab, idet der er opnået politisk enighed om begge forslag, der således alene afventer ophævelse af parlamentariske forbehold.

Materiel strafferet

Kommissionen har fremsat en rammeafgørelse vedrørende fælles regler om ret til tolkning og oversættelse af relevante dokumenter i straffesager. Forslaget vil blive behandlet under det svenske formandskab, der samtidig vil fremlægge et udkast til en køreplan for Rådets videre arbejde på området for proceduremæssige rettigheder. Initiativet skal ses på baggrund af, at Kommissionen i 2004 fremsatte et forslag til rammeafgørelse om visse proceduremæssige rettigheder i straffesager, som blev drøftet gennem længere tid, uden at det imidlertid lykkedes at nå til enighed.

I udkastet til køreplan for det videre arbejde på området er der peget på nogle konkrete indsatsområder (information om rettigheder, retshjælp og ret til juridisk bistand, ret til kommunikation med pårørende mv.). Det er

hensigten, at disse emner skal behandles trinvis af Rådet over de næste år.

Der vil under det svenske formandskab endvidere blive arbejdet videre med Kommissionens forslag til en rammeafgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og forslag til en rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi.

Eksterne relationer

Det forventes, at det svenske formandskab vil fortsætte tidligere formandskabers bestræbelser på at sikre bedre koordination og sammenhæng i de eksterne relationer inden for området retlige og indre anliggender, og at man i den forbindelse vil forberede diskussioner om tematiske og geografiske prioriteter på området.

Som tematiske prioriteter for formandskabet kan nævnes bekæmpelse af menneskehandel, radikaliserings og rekruttering af terrorister, bekæmpelse af ulovlig handel med våben og eksplosivstoffer og kampen mod narkotikahandel. Fokus vil i den sammenhæng navnlig være på samarbejde med Vestafrika, Vestbalkan, Rusland, Centralasien, Afghanistan, Latinamerika og Caribien.

Som geografisk prioritet vil formandskabet i forhold til USA fortsætte det hidtidige samarbejde og forsøge at skabe en ny ramme for strategisk og operationelt samarbejde med fokus på bekæmpelse af terrorisme og anden organiseret kriminalitet, herunder bl.a. menneskehandel, misbrug af børn, cyberkriminalitet, databeskyttelse og PNR.

Formandskabet vil desuden fortsætte dialogen med Rusland om bekæmpelse af cyberkriminalitet og børnepornografi samt forbedringer af det strafferetlige samarbejde.

Dyrevelfærd

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af dyr, der anvendes til videnskabelige formål

Kommissionen har den 5. november 2008 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af dyr, der anvendes til videnskabelige formål (KOM(2008) 543 endelig). Direktivet vil skulle

erstatte det gældende direktiv om beskyttelse af dyr, der anvendes til forsøg og andre videnskabelige formål.

Forslaget indeholder bl.a. regler om erhvervelse og hold af forsøgsdyr, herunder krav til dyrenes opstaldning og pasning. Endvidere indeholder forslaget regler om drift af virksomheder, der opdrætter, leverer eller anvender dyr, og regler om godkendelse af personer, der anvender eller passer forsøgsdyr.

Forslaget indebærer en udvidelse af det gældende direktivs anvendelsesområde, idet det foreslås, at direktivet – udover levende hvirveldyr – også skal gælde for fostre i den sidste tredjedel af deres normale udviklingsperiode samt for visse hvirvelløse dyr.

Forslaget behandles efter den fælles beslutningsprocedure, og Europa-Parlamentet har den 5. maj 2009 vedtaget en beslutning om forslaget, der indeholder en række forslag til ændringer. Det svenske formandskab har sat forslaget på den foreløbige dagsorden for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. – 20. november 2009 med henblik på politisk enighed.

Forslag til ændring af Rådets forordning om beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter mv.

Det svenske formandskab har sat et forslag til ændring af Rådets forordning nr. 1/2005/EF af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter mv. på som muligt punkt til præsentation ved Kommissionen på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. – 20. oktober 2009. Forslaget er endnu ikke fremsat.

Forslag til forordning om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet

På rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 22. – 23. juni 2009 blev der opnået politisk enighed om forslaget til Rådets forordning om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet, som Kommissionen havde fremsat den 18. september 2008 (KOM(2008) 553 endelig).

Det forventes, at forslaget under det svenske formandskab vil blive vedtaget på et rådsmøde som et A-punkt.

Formueret

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om forbrugerrettigheder (KOM(2008) 614 endelig)

I forbindelse med revisionen af forbruger-acquiset gennemførte Kommissionen i 2007 en høring over en grønbog om gennemgang af forbrugerlovgivningen (KOM(2006) 744 final). På baggrund af de indkomne høringssvar vedrørende grønbogen har Kommissionen den 8. oktober 2008 fremlagt et forslag til Rådets og Europa-Parlamentets direktiv om forbrugerrettigheder (KOM(2008) 614 endelig).

Forslaget lægger op til at indføre et horisontalt direktiv, der skal erstatte fire eksisterende forbrugerbeskyttelsesdirektiver (direktiv 85/877/EØF om aftaler indgået uden for fast forretningssted, direktiv 93/13/EF om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, direktiv 97/7/EF om aftaler vedrørende fjernsalg og direktiv 99/44/EF om forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed). Herudover lægges der op til at indføre visse nye regler på forbrugerbeskyttelsesområdet.

Det overordnede formål med direktivet er at fremme den grænseoverskridende handel og øge forbrugerbeskyttelsen. De erhvervsdrivende skal efter forslaget have samme forpligtelser i alle medlemsstaterne, hvilket skal bidrage til, at virksomhederne ikke holder sig tilbage fra at udbyde varer eller tjenesteydelser i andre stater end deres hjemstat. For forbrugeren skal direktivet sikre, at en forbruger har de samme rettigheder, uanset hvor i EU vedkommende køber sine varer eller tjenesteydelser.

Forslaget er udformet som totalharmoniserede regler, der skal afløse den nuværende minimumsharmonisering på området.

Grundnotat vedrørende direktivforslaget er under udarbejdelse, og en nærmere vurdering af forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser afventer færdiggørelse heraf. Det er imidlertid umiddelbart klart, at en vedtagelse af forslaget i den nuværende form ville kræve vidtgående ændringer af centrale formueretlige regler i dansk ret, navnlig som følge af totalharmoniseringen.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet en udtalelse om forslaget.

Det forventes, at det svenske formandskab vil sætte forslaget på dagsor-

denen for rådsmødet (konkurrenceevne) i december 2009, evt. med henblik på en fælles holdning til dele af direktivet. Det kan dog ikke udelukkes, at forslaget også vil komme på dagsordenen for et tidligere rådsmøde med henblik på politisk drøftelse.

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (Omarbejdning) (KOM (2009) 126 endelig)

Kommissionen har den 8. april 2009 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (Omarbejdning) (KOM(2009) 126 endelig), der bl.a. har til formål at bidrage til at skabe mere effektive retsmidler mod forsinket betaling. Det sigter også mod at gøre det indre marked mere velfungerende ved at mindske de hindringer for grænseoverskridende handelstransaktioner, der skyldes forsinket betaling.

Forslaget lægger op til en skærpelse af reglerne om forsinket betaling, bl.a. gennem indførelse af foranstaltninger over for offentlige myndigheder, som effektivt fjerner incitamentet til at betale for sent.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet en udtalelse om forslaget. Det forventes, at det svenske formandskab vil sætte forslaget på dagsordenen for rådsmødet (konkurrenceevne) i december 2009.

Civilretligt samarbejde

Forslag til forordning om procedure for forhandling og indgåelse af bilaterale aftaler mellem medlemsstater og tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontraktforhold¹

Kommissionen fremsatte den 23. december 2008 et forslag til en forordning om indførelse af en procedure for medlemsstaternes indgåelse af bilaterale aftaler med tredjelande på de områder, der er omfattet af forordning (EF) nr. 593/2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) og forordning (EF) nr. 864/2007 om lovvalgsregler for for-

¹ Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-traktaten, vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

pligtelser uden for kontraktforhold (Rom II), hvor Fællesskabet har erhvervet enekompetence (KOM(2008) 893 endelig).

Forslaget har til formål at fastlægge en procedure for Kommissionens bemyndigelse af medlemsstaterne til at indgå sådanne bilaterale aftaler. Efter forslaget kan Kommissionen meddele en medlemsstat bemyndigelse til at indgå en bilateral aftale, såfremt en række betingelser er opfyldt, særligt *at* Fællesskabet ikke har indgået eller planlægger at indgå en aftale om samme spørgsmål med det pågældende tredjeland, *at* medlemsstaten har en særlig interesse i aftalen på grund af økonomiske, geografiske, kulturelle, historiske, sociale eller politiske bånd mellem de to lande, *at* den påtænkte aftale ikke gør fællesskabsretten ineffektiv og ikke underminerer den korrekte anvendelse af den ordening, der er indført ved denne retsorden, og *at* aftalen ikke underminerer genstanden for og formålet med den af Fællesskabet fastsatte politik for Fællesskabets eksterne forbindelser.

Under forhandlingerne er forslaget blevet udvidet til også at omfatte indgåelse eller ændring af visse regionale aftaler, hvilket man fra dansk side ser som positivt.

Forslaget er fremsat under henvisning til EF-Traktatens artikel 61, litra c, og artikel 65, der giver hjemmel til at vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde om civilretlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, i det omfang de er nødvendige for det indre markeds funktion. Det følger af artikel 65, at sådanne foranstaltninger skal træffes i henhold til artikel 67, stk. 5, andet led, dvs. efter den fælles beslutningsprocedure.

Kommissionen har i øvrigt fremsat et tilsvarende forslag om bilaterale aftaler vedrørende retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i ægteskabssager, forældreansvar og underholdspligt, samt lovvalgsregler i forbindelse med underholdspligt. Dette forslag beskrives særskilt under punktet om familie-, arve- og personret i nærværende notat.

Forud for rådsmødet den 4. – 5. juni 2009 blev der opnået enighed med Europa-Parlamentet om en førstelæsningsaftale. Der udestår herefter alene den endelige formelle vedtagelse af forslaget, der forventes at finde sted under svensk formandskab.

E-justice

Under det tyske formandskab i første halvår af 2007 blev der indledt drøftelser om ”e-justice”, hvorved forstås benyttelse af informations- og kommunikationsteknologi, herunder f.eks. e-mail, videoafhøring, elektroniske lovdatabaser mv., inden for det retlige område og mellem de retlige aktører.

På baggrund af konklusionerne fra rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12. – 13. juni 2007 blev der nedsat en permanent arbejdsgruppe i rådsregi, som skal arbejde med e-justice og yde teknisk bistand til Rådets øvrige arbejdsgrupper for at sikre en konsekvent anvendelse af it-teknologi herunder videokonferencer på retsområdet.

Arbejdsgruppens arbejde er af ikke-lovgivningsmæssig karakter og er indtil videre baseret på frivillighed og fremme af ”best practice”.

Arbejdsgruppen har senest forelagt en rapport for Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4. – 5. juni 2009, der beskriver det arbejde, der har fundet sted under det daværende tjekkiske formandskab, og som foreslår en række prioriteter for arbejdsgruppens videre arbejde.

Arbejdet med e-justice har under det tidligere tjekkiske formandskab navnlig fokuseret på oprettelsen af den såkaldte e-justice portal. E-justice-portalen skal fungere som en normal hjemmeside, hvor borgere kan finde oplysninger om de enkelte landes retssystemer og links til relevante hjemmesider. Portalen forventes f.eks. at skulle indeholde information om mulighederne for at få retshjælp og mulighederne for retsmægling i de enkelte medlemsstater. Borgerne skal også kunne finde oplysninger om, hvilke muligheder der for eksempel er for at få adgang til oplysninger fra erhvervsregistre i de enkelte medlemsstater.

Det er planen, at e-justice-portalen skal lanceres i december måned 2009, hvorfor det forventes, at arbejdet med at fastlægge portalens præcise indhold og funktioner vil præge arbejdet med e-justice under det svenske formandskab.

Vedrørende spørgsmålet om grænseoverskridende bevisoptagelse, særligt videokonferencer, har e-justice-arbejdsgruppen nedsat en undergruppe bestående af en række medlemslande, herunder Danmark, der skal undersøge mulighederne for at skabe de tekniske og indholdsmæssige rammer

for afholdelse af grænseoverskridende videokonferencer eventuelt via e-justice-portalen. Arbejdet har bl.a. bestået i at finde tekniske standarder og udarbejde en manual om fremgangsmåden ved afholdelse af videokonferencer. Arbejdet hermed forventes at fortsætte under svensk formandskab.

Det forventes, at e-justice vil blive sat på dagsordenen for et eller flere rådsmøder under det svenske formandskab.

Grøn bog om revision af Bruxelles I-forordningen

Kommissionen har udgivet en grøn bog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen).

Formålet med grønbogen er at indlede en bred høring af de berørte parter om, hvordan anvendelsen af Bruxelles I-forordningen kan forbedres.

Som følge af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender er Danmark ikke omfattet af forordningen, og Danmark vil derfor ikke deltage i vedtagelsen af eventuelle ændringer til forordningen, som Kommissionen måtte foreslå på baggrund af grønbogen og den igangværende høring.

I kraft af en såkaldt parallelaftale mellem Danmark og Fællesskabet er Danmark imidlertid tilknyttet reglerne i Bruxelles I-forordningen på mellemstatsligt grundlag, således at reglerne i forordningen gælder mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. Danmark har i medfør af samme parallelaftale mulighed for at meddele Kommissionen, at Danmark vil gennemføre indholdet af eventuelle ændringer til forordningen i dansk ret. Danmark skal i så fald samtidig meddele, om gennemførelsen kan ske administrativt eller kræver godkendelse i Folketinget. Hvis Danmark meddeler Kommissionen, at Danmark ikke ønsker at gennemføre indholdet af ændringerne, følger det af parallelaftalen, at aftalen skal betragtes som opsagt, hvilket vil bevirke, at forordningens regelsæt ikke længere vil gælde mellem Danmark og de øvrige medlemsstater.

Kommissionen har tentativt tilkendegivet, at den forventer at fremsætte et forslag til ændring af Bruxelles I-forordningen ved årets udgang. Det forventes derfor, at overvejelserne omkring hvilke ændringer der bør

indgå i Kommissionens ændringsforslag – og inddragelsen af medlemsstaterne i disse overvejelser – vil finde sted under svensk formandskab, mens selve forhandlingerne om et eventuelt ændringsforslag vil blive indledt under spansk formandskab (1. halvår 2010).

Familie-, arve- og personret

Skilsmisse – Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 2201/2003 for så vidt angår kompetence og om indførelse af lovvalgsregler i ægteskabsager²

Kommissionen fremsatte i juli 2006 et forslag til ændringen af skilsmisereglerne i den nye Bruxelles II-forordning (ROM III) (KOM(2006) 399 endelig).

Forslaget har til formål at skabe klare og udtømmende retlige rammer i skilsmisessager inden for EU for at sikre borgerne en fair behandling i sådanne sager i relation til retssikkerhed, retlig forudsigelighed, smidighed og mulighed for at få behandlet en sag om separation eller skilsmisse.

Med forslaget udvides anvendelsesområdet for den nye Bruxelles II-forordning til også at omfatte lovvalgsregler, og reglerne om international kompetence ændres, bl.a. med indførelse af mulighed for at indgå aftaler herom.

Vedtagelsen af forslaget kræver enstemmighed, jf. EF-Traktatens artikel 67, stk. 2.

På rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 5. – 6. juni 2008 og 24. – 25. juli 2008 tilkendegav et stort flertal af medlemsstaterne, at de støtter forslaget. Enkelte medlemsstater kunne imidlertid ikke acceptere forslaget, hvorfor kravet om enstemmighed ikke var opfyldt. Da der ikke synes at være udsigt til, at der i nær fremtid kan opnås enighed om forslaget, og da en række medlemsstater ønsker forslaget gennemført, be-

² Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-Traktatens afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-Traktaten, vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

sluttede Rådet at drøfte muligheden for at gennemføre forslaget gennem iværksættelse af forstærket samarbejde.³

Efterfølgende har 10 medlemsstater anmodet Kommissionen om at fremsætte et forslag, der kan gennemføres ved iværksættelse af forstærket samarbejde. Kommissionen har endnu ikke besluttet, om man vil fremsætte et sådant forslag.

Forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt⁴

Kommissionen fremsatte den 27. februar 2009 forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af Protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (KOM(2009) 81 endelig).

Denne protokol – Lovvalgsprotokollen – er udarbejdet af Haagerkonferencen om International Privatret. Den fastlægger, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt som følge af familieforhold mv.

Ved den foreslåede Rådsafgørelse godkendes Lovvalgsprotokollen på Fællesskabets vegne.

Lovvalgsprotokollen har betydning for forordning (EF) nr. 4/2009 om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (Underholdspligtforordningen), idet det følger af forordningens artikel 15, at den lov, der skal anvendes på underholdspligt, fastlægges i overensstemmelse med Lovvalgsprotokollen i de medlemsstater, der er bundet af den.

Fællesskabets godkendelse af Lovvalgsprotokollen har endvidere betydning for, fra hvilket tidspunkt Underholdspligtforordningen finder anvendelse, og protokollen har betydning for afskaffelse af eksekvaturpro-

³ Efter reglerne om forstærket samarbejde (TEU artikel 43-45) kan der med deltagelse af 8 eller flere medlemsstater indføres "et forstærket indbyrdes samarbejde". Dette omfatter bl.a. gennemførelse af en retsakt som den foreliggende uden deltagelse af alle medlemsstater. I så fald vil retsakten ikke være bindende for de medlemsstater, der ikke deltager i det forstærkede samarbejde. Forstærket samarbejde kan kun iværksættes som en sidste udvej, når det er fastslået i Rådet, at de fastsatte mål ikke kan nås inden for en rimelig frist ved anvendelsen af de relevante bestemmelser i traktaterne.

⁴ Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-traktaten, vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

cedurer ved anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt inden for Fællesskabet.

Forslaget til Rådsafgørelse er omfattet af det retlige forbehold, og Danmark deltager derfor ikke i en kommende vedtagelse af forslaget, der ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark. Underholdspligtforordningen er ligeledes omfattet af det retlige forbehold, men Danmark har imidlertid efter aftale med Fællesskabet tilsluttet sig dele af Underholdspligtforordningen, herunder dens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt.

Danmark har mulighed for at tilslutte sig Lovvalgsprotokollen på almindeligt mellemstatsligt grundlag. Regeringen har ikke på nuværende tidspunkt taget stilling til, om Danmark skal tilslutte sig Lovvalgsprotokollen.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet udtalelse om forslaget.

Det svenske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet den 23. oktober 2009 (retlige og indre anliggender) med henblik på vedtagelse.

Forslag til forordning om indførelse af en procedure for forhandling og indgåelse af bilaterale aftaler mellem medlemsstater og tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i ægteskabssager, forældreansvar og underholdspligt samt lovvalgsregler i forbindelse med underholdspligt⁵

Kommissionen fremsatte den 19. december 2008 et forslag til en forordning om indførelse af en procedure for medlemsstaternes indgåelse af bilaterale aftaler med tredjelande på de områder, der er omfattet af forordning (EF) nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (den nye Bruxelles II-forordning) og forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samar-

⁵ Forslaget er fremsat med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-traktaten, vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

bejde vedrørende underholdspligt (Underholdspligtforordningen), hvor Fællesskabet har erhvervet enekompetence (KOM(2008) 894 endelig).

Forslaget har til formål at fastlægge en procedure for Kommissionens bemyndigelse af medlemsstaterne til at indgå sådanne bilaterale aftaler. Efter forslaget kan Kommissionen meddele en medlemsstat bemyndigelse til at indgå en bilateral aftale, såfremt en række betingelser er opfyldt, særligt at Fællesskabet ikke har indgået eller planlægger at indgå en aftale om samme spørgsmål med det pågældende tredjeland, at medlemsstaten har en særlig interesse i aftalen på grund af økonomiske, geografiske, kulturelle, historiske, sociale eller politiske bånd mellem de to lande, at den påtænkte aftale ikke gør fællesskabsretten ineffektiv og ikke underminerer den korrekte anvendelse af den ordning, der er indført ved denne retsorden, og at aftalen ikke underminerer genstanden for og formålet med den af Fællesskabet fastsatte politik for Fællesskabets eksterne forbindelser.

Under forhandlingerne er forslaget blevet udvidet til også at omfatte indgåelse eller ændring af visse regionale aftaler, hvilket man fra dansk side ser som positivt.

Forslaget er fremsat under henvisning til EF-Traktatens artikel 61, litra c, artikel 65, artikel 67, stk. 2, og artikel 67, stk. 5, der giver hjemmel til at vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde om civilretlige – herunder familieretlige – spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, i det omfang de er nødvendige for det indre markeds funktion. Det følger af artikel 65, at sådanne foranstaltninger skal træffes i henhold til artikel 67, stk. 2, dvs. med enstemmighed efter høring af Europa-Parlamentet.

Kommissionen har i øvrigt fremsat et tilsvarende forslag om bilaterale aftaler vedrørende lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontrakt. Dette forslag beskrives særskilt under punktet om civilretligt samarbejde i nærværende notat.

Europa-Parlamentet har den 7. maj 2009 godkendt Kommissionens forslag med de ændringer, der er foretaget i forbindelse med forhandlingerne om forslaget.

På rådsmødet den 4. – 5. juni 2009 blev der opnået politisk enighed om forslaget. Den endelige formelle vedtagelse af forslaget forventes at finde sted under svensk formandskab.

Forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets indgåelse af Konvention om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdspligt i familieforhold

Haagerkonferencen for International Privatreth vedtog den 23. november 2007 på sin 21. Diplomatkonference Konvention om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdspligt i familieforhold (2007-Underholdspligtkonventionen). Konventionen indeholder regler om international underholdspligt, særligt med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser og administrativt samarbejde.

Kommissionen forventes i løbet af det svenske formandskab i 2. halvår 2009 at fremsætte forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets indgåelse af Konvention om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdspligt i familieforhold.

En sådan afgørelse vil ikke gælde for Danmark, da den vil være omfattet af det danske retlige forbehold.

Danmark har mulighed for at tilslutte sig 2007-Underholdspligtkonventionen på almindeligt mellemstatsligt grundlag. Regeringen har ikke på nuværende tidspunkt taget stilling til, om Danmark skal tilslutte sig 2007-Underholdspligtkonventionen.

Det svenske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet den 30. november – 1. december 2009 (retlige og indre anliggender) med henblik på vedtagelse.

Europa-Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalg, kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser samt administrative foranstaltninger på arverets- og testamentsområdet⁶

Som det fremgår af Justitsministeriets orienteringsnotat af 29. januar 2009 om større, væsentlige EU-sager på Justitsministeriets område (1. halvår 2009), der blev oversendt til Folketingets Retsudvalg den 3. febru-

⁶ Forslaget forventes fremsat helt eller delvis med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse. Foranstaltninger, der foreslås i henhold til afsnit IV i EF-traktaten, vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

ar 2009, var det forventningen, at Kommissionen ville fremsætte ovennævnte forslag i begyndelsen af 2009. Forslaget er imidlertid endnu ikke fremsat, men forventes nu at blive det i løbet af det svenske formandskab.

Det arveretlige område er ikke omfattet af de internationale privatretlige bestemmelser, som Fællesskabet hidtil har vedtaget. Kommissionens forslag forventes bl.a. at ville indeholde en harmonisering af lovvalgsreglerne i arvesager, der har et grænseoverskridende element. Forslaget forventes endvidere at ville indeholde regler om international kompetence samt gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse. Desuden forventes forslaget at ville indeholde regler om indførelse af et europæisk arvebevis og eventuelt etablering af et system for registrering af testamenter eller et centraliseret register.

På det foreliggende grundlag er man fra dansk side overordnet positiv over for et fællesskabsinstrument om arv og testamente. Det nye fællesskabsinstrument vil dog ikke gælde for Danmark, da det er omfattet af det danske retlige forbehold.

Det svenske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 30. november – 1. december 2009, idet forslaget forventes fremsat inden da. Der forventes alene en præsentation af forslaget på dette rådsmøde.